

Ақмола облысы  
Бұланды ауданы  
«Журавлевка ауылындағы орта мектеп» КММ

**БАЙЛАНЫС САҒАТЫ**

**«ҚАЛАЙ ӘСЕР БОЛМАУ КЕРЕК  
ДІНИ СЕКТАЛАР»**

**Директордың ВР жөніндегі орынбасары: Бер Татьяна Ивановна**

### **Үштік дидактикалық мақсат:**

- **тәрбиелік:** этносаралық және конфессияаралық келісімді одан әрі дамыту және нығайту мәселесінде Қазақстан Республикасының ішкі саясатының негізгі қағидаттарын көрсету, діни ілімдер қаупін саяси мақсатта пайдаланатын экстремистердің заңсыз әрекеттерінен қоғамға төнетін қауіпті көрсету;

- дамытушылық: ақыл-ой әрекеттерін интеллектуалдық құбылыстар және ақыл-ой операциялары ретінде дамыту (білімді дайын түрде жаңғырту, негізгі нәрсені бөліп көрсету, өзара байланыстыру, талдау, жалпылау, қорытынды жасай білу);

- **тәрбиелік:** шығармашылық іс-әрекеттің табысты болуын қамтамасыз ететін тұлғалық қасиеттерді тәрбиелеу (белсенділік, ынта, табандылық, ізденімпаздық), басқа адамдарға қатысты толеранттылық пен ашықтыққа тәрбиелеу.

Әдіс-тәсілдері: проблемалық, зерттеушілік, ауызша, пікірталас.

Құрал-жабдықтар: мультимедиялық проектор, интерактивті тақта, компьютер, сауалнамалар

**Жабдық:** Интердоск, Қазақстан Республикасының Конституциясы, Адам құқықтарының Декларациясы

### **Оқиға барысы**

**I. Ұйымдастыру кезеңі.** Сабақтың тақырыбын, мақсаттарын хабарлау.

**II. Психикалық белсенділікті белсендіру.**

Сұрақ қою.

1. Сіздікінен өзгеше көзқарастары бар адамдарға қалай қарайсыз?
2. Өзге ұлт өкілдеріне қалай қарайсыз?
3. Өзге дін өкілдеріне қалай қарайсыз?
4. Басқа ұлттардың тарихын, мәдениетін білу міндетті ме?

**III. Сабақтың тақырыбы мен мақсатын хабарлау**

**Жетекші:** Қайырлы күн құрметті студенттер! Дөңгелек үстеліміздің тақырыбы «Дін және экстремизм».

Әлемде болып жатқан оқиғалар бізді терроризм мен діни экстремизм, секталар туралы үнемі ойландырады.

Соңғы кездері теледидар, радио, газет беттерінде кезекті лаңкестік әрекеттер туралы материалдармен бетпе-бет келуде. Бұрын жеке мүдде, психикалық теңгерімсіздік салдарынан және жай ғана өзімізді қорғау мақсатында жасалған атышулы қылмыстардан селт еткізетінбіз.

Бізді қарақшылар мен рәкетшілер қорқытты. Қазір дүние діни ашу-ызадан, оны тек өз дінімен жаулап алуға деген құштарлықтан сөзбе-сөз «жарылып» жатыр. Қарапайым қылмыстар артта қалды. Енді кәдімгі «бандит», «қанішер» және «қылмыскер» сөздерінен басқа мағынасы жағынан қорқынышты, сонымен бірге дыбысы әдемі «шәһидтер», «муджахедтер», «террористер» деген жаңа сөздер пайда болды. және «экстремистер».

Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасы 40-тан астам конфессия өкілдерінің, сондай-ақ 130 ұлт пен ұлыс өкілдерінің бейбітшілік пен келісімде өмір сүре алатынының айқын үлгісі болып табылады.

Тарихқа көз жүгіртсек, Қазақстан әрқашан Шығыс пен Батыстың түрлі діндері, мәдениеттері мен өркениеттерінің тоғысқан жері, тоғысқан жері және диалогы болған.

Тәуелсіздік жылдарында Қазақстан барлық мұсылмандарға, православие, католиктер, протестанттар және еврейлерге діни сенімге абсолютті еркіндік берді. Діни мекемелердің айтарлықтай сандық және сапалық өсуі байқалды. Бүгінгі таңда діни бірлестіктердің жалпы саны 4173 болса, 1990 жылы олардың саны небәрі 670 болған.

Қазіргі уақытта республикада 20-дан астам шет мемлекеттерден 384 миссионер жұмыс істейді, ал 1990 жылы олардың саны небәрі 12 болды.

Діни бірлестіктер 38 мерзімді басылым шығарады.

Діни мерекелер Құрбан айт пен Рождество Қазақстанда демалыс күндері болып жарияланды.

Қазақстан Президенті Назарбаевтың бастамасымен Н.Ә. Астанада 2003, 2006 және 2009 жылдары Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының үш съезі сәтті өтті. Бұл форумдар еліміздің сыртқы саясатының дұрыстығын көрсетіп қана қоймай, конфессияаралық ынтымақтастықтың бірегей қазақстандық үлгісінің тиімділігінің дәлелі болды.

Кеңес заманында дін мемлекеттің қатаң бақылауында болды. Бүгінде мемлекет тарапынан дінге деген көзқарас өзгерді, әрбір азамат сол немесе басқа дінді еркін ұстана алады.

Ар-ождан бостандығын пайдаланып, батыс пен шығыстың түрлі секталары елімізге үлкен ағынмен құйылды, көбінесе бұл секталарға не мақсатын, не міндетін білмей кіріп кетеді. Бұл секталардың көпшілігі мүлдем зиянсыз емес.

Ресми мәлімет бойынша, Қазақстанда 4 мың діни ұйым тіркелген, олардың қаншасы әлі тіркелмегенін ешкім білмейді. Әдетте деструктивті секталар жабылып, ресми тіркеуден қашуға тырысады. Кейбір секталардың қызметі ұлттық қауіпсіздікке қатер төндіреді. Бүгінде Қазақстанда «Ар-ождан бостандығы және діни ұйымдар туралы» заң қабылдануда, ол әлі күнге дейін ратификацияланбаған, ал бұл арада сенгіш азаматтарды өз торына тартып жатқан жан іздеушілер көбейіп барады.

Секта дегеніміз не? Секталар қашан және қай жерде пайда болды?

«Секта – дәстүрлі шіркеуден бөлініп шыққан оппозициялық діни бірлестік»

Әлемде 3 дәстүрлі дін бар екенін білеміз: буддизм, христиандық, ислам. Осы діндердің әрқайсысында дәстүрлі шіркеудің кейбір постулаттарымен келіспейтін адамдар болды. Одан бөлініп, өздерінің діни қауымдастығын құрды. Тақтаға назар аударыңыз.

Интердоск. Буддизмнен келесі секталар пайда болды:

Брахма Кумарис

Кришна санасы

Ананда Марга

Христиан дінінен: келесі секталар бөлініп, пайда болды:

Катарс

Вальденс

Мормондар

Ехоба куәгерлері

Молокандар

қамшылар

Мына секталар Исламнан бөлініп, пайда болды:

Уахабизм

Исмаилит

### **Секталардың мынадай түрлері бар:**

• **Псевдохристиандық бағыттағы тоталитарлық секталар.** Олар қажетті ережелерді дәлелдеу үшін контекстен алынған дәйексөздердің мағынасын ерікті түрде тандап, бұрмалай отырып, өздерінің доктриналарының негізгі көзі ретінде Киелі кітапқа сілтеме жасайды.

«**Жаңа Аянға**» ие боламыз деп мәлімдеген секталар - **мормондар** (немесе «Иса Мәсіхтің Соңғы Замандағы Әулиелер шіркеуі»), «Иегова куәгерлері», Ақ бауырластық, «Құдайдың анасы орталығы», Мун қозғалысы (біріктіру шіркеуі өзінің алдыңғы қатардағы ұйымдарымен), «Аум Синрикё», «Шіркеу Жалған Христос Бессарионның соңғы өсиеті, бахайизм.

**Оккультистік секталар**, олар адамның паранормальді және экстрасенсорлық қабілеттерін дамытуды өздерінің міндеті етіп қойды. Оларға кейбір шығыс культтері жатады, мысалы, кришнаизм, йогикалық тәжірибелер, оның ішінде трансцендентальды медитацияға бағытталған және т.б.

**Шайтандық культтер**, табиғаты жабайы және негізінен жастарды тартады. Жастарды мұндай топтарға жастық нигилизм, ата-ананың, қоғамның, Құдайдың беделін жоққа шығару, жазасыз қалуға шөлдеу итермелейді. Оларда қызметке алу түрлі жастар жиындарында жүргізіледі.

Исламда да исмаилит, ассасин, жәдид, ваххаби сияқты көптеген секталар пайда болды.

Үндістанның, Қытайдың, Тибеттің мәдени-рухани дәстүрлерінен пайда болған жаңа секталар пайда болды: Ананда Марга, Ақ лотос, Брахма Кумарис. Уахабизмге тоқталайық.

Уаххабиттердің діни ағымының Қазақстан аумағына еніп, топтасуының алғашқы әрекеттері 1998 жылы жасалған. Оңтүстік Қазақстан, Атырау, Жамбыл, Маңғыстау, Қызылорда облыстарының аумақтарында уахабилік ағымның секталары мен топтары анықталды. Республиканың құқық қорғау органдарының күш салуымен олардың қызметі тоқтатылды.

Ағымның негізінде Исламның тазалығын қайтару ниеті, көпірлерге дұшпандық және басқа да түсіндірулер жатыр. Уахабшылардың түпкі мақсаты – теократиялық ислам мемлекетін құру. Сонымен қатар, уахабистер қызметі қызметкерлерден бастап мемлекеттік органдардың өкілдеріне дейін халықтың әлеуметтік топтарын қамтиды, ваххабилер өздерінің үгіт-насихат жұмыстарын жасырын түрде, қызметтің әртүрлі әдістерін қолдана отырып жүргізеді.

Діни ұғымдар сөздігімен (мультимедиялық проектор арқылы) танысайық.

**Зайырлы мемлекеттік** ар-ождан және дін бостандығына кепілдік берілген, діни бірлестіктер мемлекеттен бөлінген, заң алдында барлық діндер тең мемлекет.

**Діни экстремизм** - бұл сенушілердің бір бөлігінің қоғамға қалай әсер ету керек деген мәселеде шектен шыққан көзқарастарды ұстануы. Елдегі ішкі саяси тұрақтылыққа нұқсан келтіру арқылы олар діни дүниетанымның басқа түрлерімен күресуге тырысады.

Діни секта – белгілі бір ақида шеңберінде пайда болған және оның кейбір идеологиялық принциптерін теріске шығаратын діни ағым.

**Терроризм** Бұл азаматтарға және мемлекеттік органдарға жасалған зорлық-зомбылық әрекеттері.

**Экстремизм** - шектен шыққан көзқарастар мен шараларды ұстану (әсіресе саясатта).

**Діни фундаментализм** дін негіздерін қолдауға бағытталған қозғалыс болып табылады.

**мойындау**- азаматтарды ерікті негізде қауымдастықтарға біріктіретін діни ілім.

**Толеранттылық** Бұл әртүрлі діндерге деген құрметтің белгісі.

**Конфессияаралық келісім**– мемлекеттегі әртүрлі діни ағымдар арасындағы өзара сенім, төзімділік.

**Деструктивті діни ұйым**(миссия, шіркеу, діни бірлестік, бұдан әрі – ДРО) – әртүрлі бақылау әдістері арқылы тоталитарлық ұйым.

сана жеке тұлғаның психикалық және физикалық жағдайына деструктивті әсер етеді, сонымен қатар отбасын, қоғамды және мемлекетті күйретеді.

Біз Қазақстанда тұрақты түрде әлемдік және дәстүрлі діндер лидерлерінің съездерін өткізіп тұрамыз. 2003, 2006, 2009 жылдары елімізде әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының съездері өтті.

Съезде Қазақстан өз аумағында діни негізде бір тамшы қан да төкпеген бірден-бір мемлекет екені, діни төзімділік пен сыйластық елдің жай ғана «визит карточкасы» ғана емес, сонымен қатар оның ізеттілігінің белгісі екені бірнеше рет атап өтілді. қазақ даласында қалыптасып, күні бүгінге дейін сақталып келе жатқан сан ғасырлық бірегей әлеуметтік үлгі.

**Сектаға кімдер тартылады?**Кез келген адам. Нәсіліне, түсіне, дініне, жасына қарамастан

### **Сектаның ықпалына әсіресе кім бейім?**

1. Жоғалған бақытсыз адамдар
2. Мәселелері шешімін таппаған жастар
3. Қарт адамдар, олар жалғызбасты, тастанды және ерекше назар аударуды қажет етеді.
4. Кейде адамдар надандықтан, Алланы іздеп, секталардың қолына түседі, өйткені бір нәрсеге сену адамның жаратылысында.
5. Экономикалық дағдарыс секталық әрекеттердің таралуына өте жақсы негіз болуы мүмкін

**Адамдарды секталарға тартудың әдістері мен құралдары бар ма?**Тартудың көптеген жолдары бар

1. Бұл ақшалай көмек (оқу ақысы, емделу) олар тартылғанға дейін
2. «Нарконон», «Кримино», «Жастар бейбітшілік үшін» деген зиянсыз атаулары бар миссионерлік, сектанттар көшеде жиі ренжіп, әдебиет таратып, семинарларына, лекцияларына шақырады.
3. Сүйіспеншілікпен бомбалау, сектаға алғаш кірген адамды ілтипат пен сүйіспеншілікке бөледі, оның жалғыз емес екенін, олардың бойынан «аға-інілерді» тапқанын айтады.
4. Баланың қолымен жазылған кездесуге шақырады, себебі балалардың бас тартуы қиын
5. Олар сізді стресстен арылу үшін топтық психологиялық тренингтерге шақырады.

6. Теледидар арқылы жарнама, бүгінде жекеменшік телеарналар қызмет ақысын төлесе, кез келген нәрсені көрсететіні жасырын емес.

**Жетекші:** Деструктивті секта дегеніміз не?

**Интердоск**

**Деструктивті секта**

- бұл Құдайға немесе адамға құлшылық етудің белгілі бір рәсімімен, «дұшпандық» әлеуметтік ортадан оқшаулануымен және харизматикалық көшбасшының болуымен сипатталатын топ.

- қызметі құрылтайшылардың қажеттіліктерін қанағаттандыруға бағытталған адамның денсаулығы мен психикасына нұқсан келтіретін айлалы ұйым.

**Неліктен бұл секталар тоталитарлық деп аталады?**

Секта мүшелері қауымның толық бақылауына түседі, олар қауымның рұқсатынсыз өз бетінше некеге тұра алмайды, тұрғылықты жерін өзгерте алмайды, жаңа танысады, жұмысқа бара алмайды, т.б. адам қалыпты қоғамнан шығып роботқа айналады.

**Сектаның әдетте белгілі бір ерекшеліктері болады.**

- Діни маркетинг. Секта әрқашан өз ілімін таратумен және арнайы құралдар арқылы жаңа мүшелерді жинаумен айналысады. Ол сөзбе-сөз өз сенімін жүктейді.

- **Психологиялық қысым.** Секталар үнемі жаңа мүшелерді тартуға бағытталған. Жаңадан бастаған адам ерекше назар аударады, оның санасы белсенді түрде қайта құрылуы керек. Айдың секташылары мұны «махаббат бомбасы» деп атайды: жұмысқа қабылданған адам оны сектада күтіп тұрғандай сезімге ие болады, оның әрбір ескертуі өте тапқыр және терең деп ынтамен бағаланады, олар оны бір минутқа жібермейді, сондықтан оны өз ойларымен және тәжірибесімен жалғыз қалдырмау (бұл әдіс «сэндвич» деп аталады - екі сектант екі жақтан алынғандарды сөзбе-сөз «сэндвичке» салуы керек және ешқашан жібермеуі керек).

- Сектаға кіру оңай, бірақ одан шығу қиын, өйткені, біріншіден, сектаға кірген кезде арнайы «мойындау» немесе сұрақ қою процедуралары бойынша жиналатын адамға ымыраға келетін материалдар әрқашан болады. Екіншіден, сектаға кірген адам өзін дәстүрлі әлеуметтік-адамгершілік байланыстардан тыс қалдыратын әрекет жасауы керек: ата-анасынан, әке сенімінен бас тартуы, өткен өмірін кейде жазбаша түрде қателік ретінде мойындауы. Үшіншіден, сектадан шыққысы келетіндер бұрынғы «ағаларының» қысымы мен қудалауына, қоқан-лоққыларына, бопсаларына ұшырайды.

- **Қосарлы оқыту.** Рекрутерлер сектаға тартқысы келетіндерге сектаның тарихы, оның негізін қалаушы және оның шынайы ақидасы туралы барлық шындықты айтпайды, өйткені секталардың қос ілімі бар - сектаны жарнамалау үшін, оған «адам келбетін беру үшін», ал екіншісі ішкі пайдалануға арналған.

- Қатаң иерархия және бағыныштылық. Сектаның ұйымдастырылуы қатаң иерархиялық. Иерархиялық құрылым оның барлық деңгейіндегі секта мүшелерінің әрекеттерін қатаң бақылауда ұстауға және бағыттауға және секта іліміне де, оның жетекшілеріне де сыни көзқарасқа жол бермеуге мүмкіндік береді.

- Секта мен оның негізін қалаушының қатесіздігі. Секта ілімі әрқашан мұның ең жоғарғы ақиқат екенін алға тартады, ал ақиқат барлық басқалардың, әсіресе дәстүрлі діндердің ақиқаттарынан «жаңарак» болады.

- **Секталардың негізін салушылар** - ізбасарлары илаһи қасиеттерге ие болған адамдар, көбісі өздерін тікелей «Мәсіхшілер» деп жариялайды.

• Сананы бағдарламалау. Біріншіден, психикасы тұрақсыз, моральдық өлшемдері, рухани-мәдени танымы анық емес адамдар секталарға кіреді. Мұндай адамдар оңай ұсыныс жасайды, яғни олар өз бостандығынан бас тартуға және мұғалімдерінің көзқарастарын қабылдауға дайын.

• Рухани элитизм. Секта мүшелерінің бойына әрқашан өздері ғана құтқарылған адамдар, айналасындағы барлық басқа адамдар «екінші сорт», секта ілімін бөліспегені үшін ғана жойылып кетуі мүмкін деген түсініктерді сіңіреді.

• Өмірді бақылау. Секталық ұйымның түпкі мақсаты – көптеген, ең дұрысы адам өмірінің барлық салаларын бақылау. Кейбір қозғалыстарда психотроптық препараттар мен гипноз ілімнің ізбасарларын бақылауға қол жеткізу үшін қолданылады. Сайып келгенде, секталар уақытын, денсаулығын, дүние-мүлкін, кейде жанын сектаға құрбан етеді.

• **Саяси мақсаттар.** Айдың бірігу шіркеуі, Иегова куәгерлері, Хаббард саентологиясы және басқалар сияқты көптеген секталар бүкіл әлемге үстемдік етуге ұмтылатын ірі өнеркәсіптік және қаржылық «империялар» болып табылады. Біріктіру шіркеуінің сектасының негізін қалаушы Корей Мун оны әлемнің барлық үкіметтері өздерінің қожайыны ретінде қабылдауы керек екенін тікелей айтады.

Сектаға түскен адамның одан шығуы неге қиын?

**Interdosk - бейнеклип** Музыка тыңдау, «құдаймен сұхбат» дыбыстары. Музыка адамға үлкен эмоционалды әсер етеді, сондықтан сектанттар өздерінің жиналыстары мен тренингтерінде музыканы пайдаланады. Медитация музыкамен орындалады, стрессті жеңілдету үшін тыныс алу жаттығулары жасалады немесе лекция музыкаға монотонды түрде оқылады. Музыканың, лекциялардың, тренингтердің көмегімен адам гипнозға ұшырайды. Оның санасын қайта бағдарламалаңыз. Өйткені, адамның миы – биокomпьютер. Психотренингтің көмегімен өткен және болашақ сана жойылып, жойылады, олар сектанттарға қажет жаңа санамен жүктеледі. Адам сектанттардың қолындағы мойынсұнғыш құралға айналып, басшының немесе қауымның бұйрығымен кез келген нәрсені жасауға дайын тұрады. Құл болыңыз немесе шахид белбеуін киіңіз, үйлер мен ұшақтарды жарып жіберді немесе AUM Синрикё Токио метросын қалай газға түсірді.

Сізді сектаға ешкім тарта алмайды деп ойлайсыз ба?

Сөйтпеңіз, кейбір саентология, Мұна сияқты секталар арнайы қызмет деңгейінде психологиялық әдістемелерді иеленеді. Бұл секталар ең қауіптісі, деструктивтілері. тұлғаны бұзады

Көбінесе есік қағады, жиналыстарына шақырады, әдебиет таратады. Сіздің ойыңызша, олар осылай ету арқылы біздің құқығымызды бұзады ма?

**Адам құқықтары жөніндегі өкіл:**

1. Олар Адам құқықтары Декларациясының 18-бабын бұзады
2. Олар «Ар-ождан бостандығы туралы» Қазақстан Республикасының Конституциясын бұзады 22-бап.
3. Олардың қызметі қоғамдық қауіпсіздікке қарсы бағытталған
4. Қазақстан Республикасының Конституциясын бұзу, 5-бап

**Ар-ождан бостандығы дегеніміз - әрбір адамның Құдайға сену немесе атеист болып қалу туралы шешім қабылдауы және оның еркінен тыс оны сектаға немесе басқа діни ұйымға тартуға ешкімнің құқығы жоқ.**

## **Сектаға кіріп кеткен азаматтарды не істеу керек?**

Мемлекет адамның өзіне, өзінің күштері мен мүмкіндіктеріне сенуіне көмектесетін психологиялық бейімделу орталықтарын құруы керек. Мемлекет барлық көмек түрлерін көрсетуі керек: психологиялық, әлеуметтік және материалдық.

Есіңізде болсын! Барлық секталар сыни тұрғыдан ойлайтын адамдардан қорқады. Көбірек сұрақтар қойыңыз, қойылған сұраққа нақты жауаптар талап етіңіз.

**Оқушыларға сұрақ: Сіз қандай шаралар ұсына аласыз?** Аяқтаған кезде оқушылар дайындаған парақтарын тақтаға жапсырады.

### **Студенттік хабарлама. Ұсыныстар:**

1. Әрқашан әңгімелесушіңізден өзін таныстыруды сұраңыз, сондықтан сіз өзіңіздің таңдау еркіндігіңізді қорғайсыз.

2. Діни миссия көбінесе таза зайырлы атаулармен жабылатынын есте сақтаңыз. Егер сізді тегін ағылшын курстарына шақырса, бұл басқа протестанттық секта екені анық. Олардың тағы бір сүйікті мұқабасы – «экологиялық форумдар», «коммуникация мектептері».

3. Есіңізде болсын, мұндай уағызшының сізге көрсеткен қонақжайлығы шынайы емес (ол үшін сіз олжасыз).

4. Уағызшымен сөйлескенде оның сенімінің басқа діни ағымдармен қандай ортақтығы бар екенін ғана емес, сонымен қатар қандай айырмашылықтар бар екенін білуге тырысыңыз. «Ібіліс егжей-тегжейде» деген француз мақалы есіңізде болсын.

5. Әңгімелесушінің дәлелдері сізге сенімді болып көрінсе, салыстыру үшін жаңа танысыңыз айыптап отырған тараптың дәлелдеріне қызығушылық танытыңыз.

6. Ол немесе басқа діни бағыт туралы оның министрлерінің кемшіліктері туралы анекдот негізінде ғана шешім қабылдамаңыз.

7. Олар әдетте ұстазым деп атайтын көсемі барлық діндердің басын біріктірудің жолын тапқанын айтқан кезде, кез келген бірлік уағызының, ең алдымен, кезекті ыдырауға әкелетін оғаш жағдайға назар аударыңыз.

### **Діни экстремисттің моральдық бейнесін берейік.**

1. Басқа діндерді жек көру.
2. Басқа дінді ұстанатын адамдарды қорлауға ұмтылу.
3. Басқа конфессиялармен келісімге келуді жақтайтын дәлелдерді жоққа шығару.
4. Біреуінің дұрыс екеніне фанаттық сенім.
5. Басқаларды өздерінің діни дүниетанымын күшпен қабылдауға мәжбүрлеу ниеті

**Жетекші:** Терроризм – діни төзімсіздіктің соңғы көрінісі. Терроризмнің салдарын тізіп көрсетіңіз.

1. Мыңдаған жазықсыз адамдардың өлімі.

2. Ол мемлекеттің экономикалық жүйесін бұзады, кедейлік пен надандықты тудырады.

3. Мәдени және тарихи ескерткіштер жойылуда, қоғамның мәдени әртүрлілігі жойылуда.

4. Ұлттық қауіпсіздік пен мемлекеттің аумақтық тұтастығына қауіп төніп тұр.

Әр азамат ар-ождан мәселесін ешкімнің қысымынсыз өз бетінше шешсе, жақсы заман туады.

### **Сынақ**

"Мерекелік дастарханда отырғаныңызды елестетіңіз. Сізге піскен, шырынды, ашық сары лимон әкелінді. Бір қолыңызда лимон, екінші қолыңызда оны кішкене тілімдерге кесу үшін өткір пышақ. Сіз бір тілім кесіңіз. шырын әлі шықпай тұрғанда. Бірақ содан кейін сіз келесі тілімді кесіп аласыз, ал лимонның кесілген бөлігінің бетінде қышқыл шырынның көптеген ұсақ тамшылары бар. Дәл осы сәтте сіз қышқыл дәмін сезіне бастайсыз. аузыңды. Одан кейін тағы бір тілім лимонды кесіп аласың, оны қолыңмен алып, аузыңа саласың. Ауыздағы қышқыл дәм сезімі күшейеді».

Осылайша ауыз қуысында сілекейдің көп бөлінуін және қышқылдық сезімін тудыратын адамдар, бұл индукцияланбайтын адамдарға қарағанда әлдеқайда ықтимал болып шығады, нәтижені тексеру үшін сіз рухтың әлсіздігі туралы айттыңыз: басқа біреудің пікірі?

Тест «Сіз біреудің ықпалына берілесіз бе?»

**1. Сән түбегейлі өзгерсе, киіміңізге түбегейлі өзгерістер енгізесіз бе?:**

- а) міндетті түрде;
- ә) жоқ, өйткені сіз сән журналдарының ұсыныстары бойынша емес, өз талғамыңызға қарай киінесіз;
- в) өте аз, сіз өзіңізге ұнайтын нәрсені қарызға аласыз.

**2. Сіз жақсы пікірсайысшысыз ба?**

- а) иә, көбінесе сіздің пікіріңіз басқаның пікірінен басым болады;
- ә) әрең, әдетте сіз басқа адамның көп немесе аз дәрежеде дұрыс екенін табасыз;
- в) жоқ, өйткені өзіңіздің дұрыс екеніңізге қаншалықты сенімді болсаңыз да, сәйкес дәлелдерді таба алмайсыз.

**3. Өзіңізге таныс емес адам туралы басқалардың пікіріне сенесіз бе?**

- а) бұл пікірді кім білдіретініне байланысты;
- б) неге жоқ?
- в) жоқ, өйткені сіз өзіңіз сенімді болған нәрсеге ғана сенесіз.

**4. Компанияда ешкім телешоуды ұнатпайды, бірақ сізге ұнайды:**

- а) әрине, біздің пікіріміз әрқашан сәйкес келе бермейді;
- ә) әрең, әдетте біз мұндай нәрселерге бірауыздан баға береміз;
- в) бұл орын алса да, көбінесе сіз қателескеніңізге сенімдісіз.

**5. Егер сізге бірдеңе үшін сөгіс айтылса, не істейсіз: мінез-құлқыңызды өзгертіңіз немесе әдейі сызбанызды бүгіңіз:**

- а) өзгермеу
- ә) айтылу формасына байланысты;
- в) сөгіс әділ болса, оны өзгертіңіз, әрине.

**6. Сызықсыз қағазға жаза аласыз ба:**

- а) Сызықты қағазға біркелкі жаза алмайсың!
- б) жоқ, сіздің сызықтарыңыз кездейсоқ қозғалады;
- в) сіз аласыз.

**7. Сіз өз ұжымыңыздағы ұнамсыз адаммен достық қарым-қатынастасыз ба?**

- а) жоқ, неге бәрі ұнатпайтын адам саған ұнауы керек?
- ә) егер ол сізге ұнаса, онда иә;
- в) иә, тіпті сіз оның сіздің қорғауыңыз қажет екенін сезінгендіктен.

**8. Бес жыл бұрынғыдан гөрі ескі үлгідегі үйлерді ұнатасыз ба?**

- а) көбірек;
- б) аз;
- в) бірдей дәрежеде.

**9. Сіздің ойыңызша, кез келген өсек негізсіз бе?**

- а) иә;
- ә) кейде өсекте біраз шындық болады;
- в) отсыз түтін болмайды...

**10. Көп адамдар мақтаса, бұрын ұнамаған киімдер сізге ұнай ма?**

- а) иә, өйткені кенеттен басқалар сізден жақсырақ көреді;
- б) жоқ, өйткені кез келген жағдайда сіз оған ыңғайсыз сезінесіз;
- в) мақтайтындарға қаншалықты сенетініңізге байланысты.

**11. Сыншылардың фильмдерге шолу жасағаны дұрыс па?**

- а) иә, жазатындар, қалай болғанда да, кәсіпқойлар;
- б) жоқ, ал олардың жазғанына тура қарама-қарсысы да қате;
- в) жалпылау мүмкін емес: кейде бар, кейде жоқ.

**12. Бір күні жұмыста жағымсыз жағдай орын алса, сіз жұмыстан кейін кешке компанияда ұрысып қаласыз ба?**

- а) тек осы жағдайда ғана шын таласты;
- б) жоқ, мұндай кезеңде сіз мұндай сынақтардан аулақ болуға тырысасыз;
- в) бұл екі нәрсе бір-бірінен тәуелсіз.

**13. Жұмыстағы әріптестеріңіздің біріне ұнамаса, өз сеніміңіз үшін күресесіз бе?**

- а) егер оған тұрарлық болса, әрине!
- б) кіммен күресу керек екеніне байланысты;
- в) жоқ, сіз бұған дейін бірнеше рет күйдіңіз.

**14. Егер сіз әріптестеріңіздің өздеріне тым көп рұқсат беретінін байқасаңыз, не істейсіз?**

- а) өзіңізге де мүмкіндік беріңіз;
- б) назар аудармайды;
- в) Өзіңізге ең қолайлы нәрсені жасаңыз.

**15. Егер сіз қолайсыз ауа-райында терезеде кітаппен отырсаңыз, онда сіз не туралы ойлайсыз?**

- а) үйде болу қандай жақсы!
- ә) ауа райының қолайсыздығы ұят!
- в) тамаша кітап!

**Ұпай санын санау (1-кесте)**

|   | бір   | 2 | 3  | 4     | 5 | 6  | 7  | сегіз | 9  | 10 | он бір | 12 | он үш | 14    | 15    |
|---|-------|---|----|-------|---|----|----|-------|----|----|--------|----|-------|-------|-------|
| а | сегіз | 3 | 5  | 5     | 0 | 5  | 2  | 9     | 0  | 9  | 10     | 0  | бір   | сегіз | сегіз |
| б | 2     | 9 | 10 | 9     | 2 | 10 | 10 | бір   | 5  | 0  | 0      | 10 | 7     | бір   | 10    |
| в | 5     | 7 | 0  | сегіз | 5 | 0  | 3  | 5     | 10 | 6  | 5      | 5  | 9     | 5     | 2     |

**40 ұпайдан аз.** Ағыс сізді алып кетпейді! Қандай жағдай болмасын аяғыңа нық тұрасың, өз пікіріңмен қаласың! Күз, жаңбыр бекер барабанда - сізге ауа-райы ғана емес, сонымен қатар нақты бақытсыздықтар мен қақтығыстар да әсер етпейді. СІЗ әрқашан өзіңіз қалаған нәрсені білесіз және кез келген жағдайда өз бетіңізше талап етесіз, ал егер сіз қарсылыққа тап болсаңыз, одан да көп! Осындай табандылықпен сіз алысқа жүріп, көп нәрсеге қол жеткізесіз. Дегенмен, тек лайықты мақсаттар үшін күресуге тұрарлық екеніне назар аударғым келеді.

**40-тан 90 ұпайға дейін.** Сізді эмоциялар емес, ұтымды ойлар басшылыққа алады. Сіз байсалды ойлайсыз және қажет болса, «ақылдырақ табыс береді» деген қағиданы ұстаныңыз, бірақ егер сіз маңызды деп санасаңыз. Өз көзқарасыңыз үшін

тұрыңыз. Сізде желдің өзгеруіне байланысты өзгермейтін, флюгер сияқты, бірақ өмір бойы қыңыр және сөзсіз, егер парасаттылық басқаша айтса, өзгермейтін нәрселерге берік көзқарасыңыз бар.

**90 ұпайдан жоғары.** Ақылды нәтиже береді - бұл дұрыс, бірақ мәселе қаншалықты деңгейде. Мүмкін. Сіздің икемділігіңіз кейде шамадан тыс бола ма? Бұған не себеп болып жатқанын ойладыңыз ба? Сіз өзіңізге қамқорлық жасай алмайсыз ба? Әлде қаламайсың ба? Сіз берген нәрсе әрқашан ағынды ағын емес екеніне сеніңіз - кейде бұл жай ғана шуылдаған бұлақ.

- Көріп отырғаныңыздай, сіздердің көпшілігіңіз басқалардың пікіріне бағынасыз, бұл көп жағдайда ойлаудың орнына эмоцияны басшылыққа алып, басқалардың пікірін тыңдайсыз, бұл тәжірибелі рекрутерлердің қолына ойнайды. Тәжірибесіздігіңізді, жастығыңызды және сенгіштігіңізді пайдаланып қалуға тырысатын миссионерлерден – рекрутерлерден қалай қорғануға болады. Егер сіз көшеде болсаңыз, рекрутермен сөйлеспей-ақ кету оңайырақ. Бірақ егер сіз қонаққа барсаңыз? Мен сізге мынаны есте сақтауды ұсынамын: экранда «Өзіңізді сектаға қосылудан қалай қорғауға болады?» тақырыбында слайдтар пайда болады.

1. Діни миссия көбінесе таза зайырлы атаулармен жабылатынын есте сақтаңыз.

Түсіндіремін: (Егер сізді тегін ағылшын немесе араб тілі курстарына шақырса, ол Құран немесе Інжілді араб тілінде (ағылшын тілінде) оқитын тағы бір секта болып шығады, солай өмір сүру керек деп үнсіз түсіндіреді. Нәтижесінде, адамдар «тегін курстарды» өз жандарымен төлейді, содан кейін ақшамен - протестанттық бірлестіктердің көп бөлігінде «ондық» принципі әрекет етеді: қауымдастықтың «рухани» қажеттіліктері үшін міндетті жарналар ).

2. Есіңізде болсын, жаңа таныстарыңыздың сізге күтпеген қонақжайлылығы әрқашан шынайы ізгі ниеттің көрінісі емес.

Мен түсіндіремін: (Сізді сектанттар өз бетінше қызықтырмайды; оларға қазір сізде бар нәрсе ұнамайды. Көбінесе бұл жай ғана жаңа олжаға деген қуаныш. Олар сізге көрсететін мейірімділік пен қуаныш жиі ақылға қонымды шектен шығып кетеді. Бірақ олар мағынасы сізді өзіңізбен, жаңа қауымдастықпен, жаңа таныстармен байланыстыру. Ай сектасында жаңа таныстармен осы қарым-қатынастардың мәнін өте дәл көрсететін термин бар: «махаббат бомбасы» «Ешкім айтқан жоқ па? Сіз соншалықты ақылды екенсіз!"; "Мен өмірімде бұдан асқан саналы қызды кездестірген емеспін!"; "Сен мұндай киіну қабілетін қайдан аласың!"; "Сіз олардың бергенінен артық нәрсені білетін сияқтысыз. сенің мектебіңде!»)

3. Ұйымның бұрынғы мүшелері туралы не ойлайтынын табыңыз? Олар бұрынғы мүшемен байсалды сөйлесіп, оның ұйымнан кету себептерін естіді ме? Егер жоқ болса, неге жоқ? Ұйым оны тастап кеткен адамдармен сөйлесуге рұқсат бермейді ме?

«Олар ұйымыңыздан кету туралы шешімін ақтау үшін қандай себептерді келтіреді?» Деген сұрақ қою орынды. және «Ендеше, олар сені тастап кеткен соң, олар өздерін бұрынғыдан да бақытты деп санай ма?» Бұл сұрақтарға бірнеше жалдаушылар нақты жауап бере алады.)

### **Қорытынды:**

- Балалар, «дін» сөзі аудармада «адамның табиғаттан тыс нәрсеге сенімі» дегенді білдіреді. Біздің түсінігімізде бұл Құдайға деген сенім, ал Құдай - идеал, яғни адам

дінді қабылдай отырып, құдайдың бәрін қабылдай отырып, басқалар үшін идеал болуға ұмтылуы керек. Әрине, бұл өте қиын, бұл бір күн емес, бүкіл өмір бойы үлкен жұмыс, бірақ ол әдеміге ұмтылуы керек, өйткені ол «сенуші». Бұдан шығатыны, біреуді тыңдамас бұрын жақсылап ойланыңыз, әңгімелесушіңіздің сөзі оның мінез-құлқына, сыртқы келбетіне сәйкес келе ме? Сөйлеу қабілетін, зерделілігін, мәдениетін бағалау. Ең бастысы, ақылға қонымды сақтық танытыңыз. Ақыл-парасаттың есебінен қызықпаңыз. Біл! тым көп адамдар сенімсіздіктен культтерге араласты.

Олар кез келген жағдайда өзін бақылауда ұстай алатынына және ешқашан біреудің ықпалына түспейтініне сенімді болды. Осылайша адамдар темекі шеге бастайды («Мен әрқашан қалаған кезде тастай аламын»), алкоголизм мен нашақорлыққа айналады. Әттең, құмарлық пен шектен тыс сенімділік қаншама адамдардың қайғылы аяқталуына әкелді. Бұл азғыруларға берілмейік. Егер біреу әлі де сізге сенім ұялата алса, шешім қабылдауға асықпаңыз: ата-анаңыздан, сынып жетекшілеріңізден кеңес сұраңыз: олар әрқашан сіз үшін. Немесе біздің бүгінгі қонақтарымыздан ақыл-кеңес сұрауға болады, өйткені бұлар сіздің тағдырыңызға, демек, біздің Республикамызға бей-жай қарамайтын жандар, бұл олардың бүгін осында болуының дәлелі. Назарларыңызға рахмет.

Бейбіт өмір сүру үшін қолымыздан келгеннің бәрін жасайық.

Жұмыс үшін бір-бірімізге рахмет айтайық.